HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ו) **נטומאת מקדש וקדשיו כשהוא אומר.** על הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר ולימד שהושוו כולם לכפרה אחת בשעיר המשתלח לרבי יהודה מצינו שיש להם כפרה בשאר עבירות כי היכא דחס רחמנא למיכתב עלייהו כפרה בשאר עבירות אית לן למילף מינה דיהיב להו נמי כפרה בטומאת מקדש ובמה הן מתכפרים כו': **מאי אם נפשך לומר.** מה היה לו להקשות שהוקק להביא מקרא זה: **וכי דימא ביום הכיפורים.** ולא שאר כהנים: **הכי הוא דאמינא.** שלא יתכפרו בו כהנים: **מדעם ליהוי.** משל צבור ולא משל (ג) כהן גדול לפי שהפר בא משלו הולך לומר בשעיר משל צבור: **הכי הוא דאמינא.** שלא יתכפרו בו אחרים שהוקקת להביא מקרא שיתכפרו בו כהנים: **ת"ל אשר לו.** תלתא כתיבי כפר: **אשר לו.** תניינא: **תלמוד לומר אשר לו.** השלישי לעכב: **הכי קשיא ליה.** דקאמר יכול לא יתכפרו בפרו של אהרן שהרי כבר נאמר אשר לו לומר שאינו בא משל כהנים וכיון שאינן חסירין בו ממון לא נתכפרו בו דמאי שנא בשעיר הפנימי דלא מכפרו ביה כדילפינן מאשר לעם יתירא משום דלא חסרו בו ממונא שלא נקנה משלהם: **היינו דאיכא תרי וידוי.** כפר ומתן דמו תרי וידוי דכתיב תרי זימני וכפר בעדו ובעד ביתו ואמר מר (יומא דף לו:) בכפרת דבריס הכתוב מדבר שהרי עדיין לא נשחט הפר ואיכא מתן דמו הרי ג' כפרות לכפר על ג' עבירות שהכהנים מתכפרין בפר כנגד שלש עבירות שישראל מתכפרין בשעירים: **חד כנגד שעיר הנעשה בפנים.** לתלות על שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף: **וחד כנגד שעיר החיצון.** לכפר על שאין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף: **וחד כנגד שעיר המשתלח.** לכפר על שאר עבירות: **בחד וידוי ודמו סגי.** חד כנגד שעיר הפנימי וחד כנגד שעיר החיצון: **יבוא זכאי ויכפר על החייב.** לפיכך מתודה וידוי ראשון עליו ועל ביתו ולאחר שנעשה זכאי בוידוי מתודה עליו ועל אחיו ולעולם תרוייהו חדא כפרה נינהו:

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות. **שהן ארבע.** כבר פירשתי בפרק ראשון במשנה (דף ג.): **נטמא וידע.** שנטמא או בשעת טומאה או אחרי כן: **אחד הנכנס לעזרה ראשונה ואחד הנכנס לתוספת.** שהוסיפו עליה אחרי כן: **שאין מוסיפין בו.** לפיכך היא קדושה כראשונה: **אלא במלך בו.** כולהו יליף מקראי (ח): **ובשני תודות.** מפרש בגמרא [טו.] שני לחמי תודה והיו עושין אותם בהיקף סביב: **ובשיר.** מפרש בגמרא: פנימית

בטומאת מקדש וקדשיו במה הם מתכפרין מוטב שיתכפרו בפרו של אהרן שהרי הותר מכללו אצל ביתו ואל יתכפרו בשעיר הנעשה בפנים שהרי לא הותר מכללו ואם נפשך לומר הרי הוא אומר [1]בית אהרן ברכו את ה' וגו' (ח) ומאי אם נפשך לומר וכ"ת [2]ביתו כתיב כולן קרויין ביתו שנא' בית אהרן ברכו את ה' (ט) יראי ה' ברכו את ה' והאי [3]אשר לעם להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה דקאמר רחמנא מדעם ליהוי ההוא [4]מומאת עדת בני ישראל נפקא והאי אשר לו להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה (ט)לכדתניא (י)[א]משלו הוא מביא ואינו מביא משל צבור יכול לא יביא משל צבור שאין הצבור מתכפרין בו אבל יביא משל אחיו הכהנים שאחיו הכהנים מתכפרין בו [5]ת"ל אשר לו יכול לא יביא ואם הביא כשר ת"ל שוב אשר לו הכתוב (ג)שנה עליו לעכב תנא הכי קא קשיא ליה מאי שנא בדעם דלא מכפר דלא קא חסרי ביה ממונא דכתיב אשר לעם בדאהרן נמי לא קא חסרי ביה ממונא וקאמר כולן קרויין ביתו בשלמא לר"ש היינו דכתיב תרי וידוין ודם הפר כנגד שעיר הנעשה בפנים וחד כנגד שעיר הנעשה בחוץ וחד כנגד שעיר המשתלח אלא לר' יהודה תרי וידוין ודם הפר ל"ל בחד וידוי ודמו סגיא אחד לו ואחד לביתו כדתנא דבי רבי ישמעאל כך היא מדת הדין נוהגת מוטב יבוא זכאי ויכפר על החייב ואל יבוא חייב ויכפר על החייב:

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע [2]נטמא וידע ונעלמה ממנו הטומאה וזכור את הקדש נעלם ממנו הקדש וזכור את הטומאה נעלמו ממנו זה וזה ואכל את הקדש ולא ידע ומשאכל ידע הרי זה בעולה ויורד נטמא וידע ונעלמה ממנו טומאה וזכור את המקדש נעלם ממנו מקדש וזכור את הטומאה נעלם ממנו זה וזה ונכנס למקדש ולא ידע ומשיצא ידע הרי זה בעולה ויורד: [3]אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לתוספת העזרה (ד)[ד]שאין מוסיפין (ה)על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים וסנהדרין של שבעים ואחד [ה]ובשתי תודות (ו) ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן וכל ישראל אחריהם:

הפנימית

כולן קרויין ביתו. תימה ולויס במה יתכפרו אי בשל צבור אשר לעם כתיב ולויס לא מיקרו עם למ"ד ופלוגתא היא בפרק הזרוע (חולין דף קלא:) ואי בשל אהרן לא מיקרו ביתו וכ"ת כיון דאשכחן שיש להן כפרה דכתיב וכפר אית לן למימר דלא אתי אשר לעם אלא למעוטי כהנים ויתכפרו בשל צבור אם כן מצינו בשעיר של עם שהותר מכללו: **האי מיבעי ליה לכדתניא כו'.** ומדאיצטריך קרא לומר דלא מייתי משל כהנים אלמא מתכפרין בו ומשני תנא הכי קא קשיא ליה כו' וקרא איצטריך שלא תאמר כיון שמצינו שיש להן כפרה יתכפר בשלו ויביא משלהן אבל קנא תימה דמאי פריך נימא דהא דדרשינן דלא מייתי משל כהנים היינו לבתר דקיים לן דכהנים מתכפרין בו: **שנה עליהן הכתוב לעכב.** ואם תאמר ונוקי אשר לו תניינא לעכב משל צבור ושלישי למצוה משלו ולא משל כהנים וי"ל דסברא הוא למידרש מעיקרא למצוה קודם דנדרוש לעכב וכן מוכח בפ"ק דזבחים (דף ז:) ובכמה דוכתי:

דלא מחסרי ממונא דכתיב אשר לעם. אע"ג דהאי נפקא לן מומאת עדת בני ישראל מ"מ אשר לעם משמע משל לעם אלא מדאייתר מוקמינן ליה שאין הכהנים מתכפרים בו ולא מיבעיא למ"ד במסכת שקלים (דף ג) ובמנחות (דף כא:) שאין הכהנים מצווין לשקול דומיא לא אתי מדילהו אלא אפילו למ"ד שמצווין לשקול והשעיר בא מתרומת הלשכה מ"מ אם חסרו מעות הלשכה ובאו לגבות לצורך שעיר אין גובין משלהן או אם בא אחר וזיכה שעיר לצבור כשר אע"פ שלא זכו בו כהנים:

בדאהרן נמי לא מחסרי ממונא. תימה מ"מ ע"כ כיון שמצינו שיש להן כפרה בכל מה שיש כפרה לאחרים מדכתיב יכפר לא מצינו לאוקומה אלא בשל אהרן מאחר שנתמעטו משל צבור מדכתיב אשר לעם ולא גמרינן מיניה דגלי קרא וי"ל דאשר לעם משמע נתינת טעם משום שהוא משל עם ואם היו מתכפרים משל אהרן אע"ג דלא מחסרי ממונא א"כ אין הטעם נכון: **וקאמר** כולן קרויין ביתו. והשתא על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שמכפרים שעירי רגלים מתכפרים נמי כהנים אע"ג דלא מחסרי ממונא הואיל ומצינו בשל אהרן מתכפרין אע"ג דלא מחסרי ממונא ועוד דדוקא ביום הכפורים הוא דמצרכי ריבויא לפי שמצינו חילוק בכפרה בין ישראל לכהנים:

שני וידוין ודם הפר. משמע שמתכפרין הכהנים בב' וידוין א"כ מתניתין דיומא דפרק אמר להן הממונה (דף לה:) דקתני בוידוי ראשון אני וביתי ותו לא ובשני אני וביתי ובני אהרן לא מתוקמא כרבי שמעון דלדידיה בוידוי ראשון נמי הל"ל ובני אהרן ותימה דהא רבא מוקי לה התם וידוי דשעיר המשתלח כר' שמעון ומסתמא כל הנהו מתני' דוידוין אתו נמי כר' שמעון וי"ל דאפילו ר' שמעון מודה שאינו מזכיר בהדיא בני אהרן עד שירלה מזכאי

הדרן עלך שבועות שתים

ידיעות הטומאה. מתוך פ"ה משמע שרוצה לפרש כולה מתניתין בידיעה גמורה שפירש ידע שנטמא ואע"ג דמוקמא מתניתין כרבי דאמר בידיעת בית רבו שמה ידיעה מ"מ נקטה לה במתניתין סתם ידיעה אע"ג דלא צריך והמדקדק יכול לפרש כולה מתניתין בידיעת בית רבו:

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"ה מהל' עבודת יום"כ הל' יג:
א ב מיי' פי"ח מהל' שגגות הלכה ח:
ב ג מיי' פ"ג מהלכות ביאת מקדש הלכה יב סמג לאוין רס:
ג ד מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הל' יא ופ"ה מהל' סנהדרין הלכה ח סמג עשין קסב:
ד ה מיי' פ"ו מהל' בית הבחירה הלכה יב יג:

מוסף רש"י

והאי אשר לו כו'. אשר לו כתב ביה תלתא זימני, למעוטי צבור ומחוי הכהנים דלא מדידהו אתי, תלתא אשר לו כתיבי ביה בתרי קראי, והקריב אהרן וגו' והקריב מנייה ושחט את פר החטאת אשר לו (יומא נא:).

הדרן עלך שבועות שתים

על העיר. על יהושלים (סנהדרין ב. יד: סוטה מה.) ולירן לקדש התוספת בשתי תודות ובשיר (סנהדרין יד:).

רבינו חננאל

בשלמא לר' שמעון היינו דבעינן שני וידוין ודם הפר. פי' ודם הפר מכפר על הכהנים על טומאת מקדש וקדשיו. כנגד דם השעיר הנעשה בפנים שמכפר על טומאת מקדש וקדשיו על ישראל. וידוי אחד מכפר על הכהנים כמו שמכפר שעיר הנעשה בחוץ על ישראל. וידוי שני מכפר בשאר עבירות על הכהנים כמו שמכפר שעיר המשתלח בשאר עבירות על ישראל. אלא לר' יהודה דאמר בשאר עבירות הכל מתכפרין בשעיר המשתלח. וידוי שני בפר כהן גדול למה בחד וידוי ודם הפר סגי ליה. ופריק לר' יהודה שני וידוין כנגד שעיר הנעשה בחוץ. וידוי הראשון לו לכהן גדול להתכפר בו. והשני להתכפר בו כהנים שנקראו ביתו שנאמר בית אהרן ברכו את ה' כדתנא דבי ר' ישמעאל יבא זכאי ויכפר על החייב ואל יבא חייב ויכפר על החייב שכך מדת הדין נוהגת:

פ"ב מתני' ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע נטמא וידע ונעלמה ממנו הטומאה וזכור לקודש כו'.

הגהות הב"ח

(**ח**) גמ' וגו' מאי אם כפ"ל ומות ו' נמתק: (**ט**) שם בית אהרן ברכו אם ה' בית הלוי ברכו את ה' ילמי ה': (**ג**) רש"י ד"ה מדעם כו' משל יחיד כהן גדול:

גליון הש"ם

גמ' ת"ל אשר לו. עי' מגילה דף ט ע"ב תוס' ד"ה אין:

[1] יומא נא:. [2] נ"ל אשר לו משלו). [3] [מנחות יט: וש"נ]. [4] סנהדרין נ. [5] [ולף יד: סוטה מה.]. [6] [עי' תוס' לקמן ריש דף טו. ד"ה שאין]. [7] [עי' תוס' פסחים סד. ד"ה קרלון]. [8] [עיין לעמ' יג:]. [9] [ע"ב].

תורה אור השלם

1. (יט) בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְיָ בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת יְיָ: (כ) בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ אֶת יְיָ: תהלים קלה יט-כ
2. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:
ויקרא טז ו
3. וְשָׁחַט אֶת שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת דָּמוֹ אֶל מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וְעָשָׂה אֶת דָּמוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדַם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכַּפֹּרֶת וְלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת:
ויקרא טז טו
4. וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי שְׂעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה: ויקרא טז ה
5. וְהִקְרִיב אַהֲרֹן אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ וְכִפֶּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת פַּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לוֹ: ויקרא טז יא

HebrewBooks.com